

РОЗДІЛ 9. ТУРИЗМ

РОЗВИТОК ЕТНОТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

DEVELOPMENT OF ETHNO-TOURISM IN UKRAINE

У статті розглянуто рівень розвитку ринку етнічного туризму в Україні, проаналізовано його стан та особливості. Його характерна ознака полягає в великій кількості етнокультурних об'єктів по всій території країни, а також в існуванні багатьох різних етнічних груп в деяких областях України. Основна частина вдалого розвитку даного виду туризму полягає в тому, що багато людей в минулому підлягали депортації з країни і тепер вони, їх нащадки хочуть повернутись на Батьківщину. Важливість розвитку українського етнічного туризму полягає в тому, що саме Україна має багато потрібних дестинацій і саме етнічний туризм буде актуальним на нашій території. даний вид туризм не може бути так розвинений у багатьох країнах світу через недостатню історичну приналежність. Україна може сміливо посісти одне з основних місць по розвитку етнічного туризму.

Ключові слова: туризм, етнотуризм, етнічні групи, культурні цінності, пам'ятки, дестинації, етнотуристи, етнотури, діаспора, традиції, побут.

The article examines the level of development of the ethnic tourism market in Ukraine, analyzes its condition and features. Its characteristic feature is a large number of ethno-cultural objects throughout the country, as well as the existence of many different ethnic groups in certain regions of Ukraine. The main component of the successful development of this type of tourism is that many people were deported from the country in the past, and now they, their descendants, want to return to the Motherland. The importance of the development of Ukrainian ethnic tourism lies in the fact that Ukraine itself has many desirable destinations, and it is ethnic tourism that will be relevant in our territory. this type of tourism cannot be so developed in many countries of the world due to insufficient historical affiliation. Ukraine can confidently occupy one of the main places in the development of ethnic tourism. The development of ethnotourism will attract not only Ukrainians, but also foreigners, which will allow Ukraine to enter a more global tourist market. Ethnic tourism in Ukraine is constantly developing, so our market offers many options for recreation throughout the country – pottery, wickerwork, embroidery, artistic painting, weaving, cheese and wine production. Various festivals and fairs are also held on the territory of our country, to which Ukrainians from all over the country and foreigners from all over the world gather. The most famous holidays and fairs are Christmas, Ivan Kupala, Easter, and Shrovetide. People are attracted by the unforgettable nature of the Carpathians, the majestic history of Eastern Ukraine, the southern part with goats and the sea, and the central part, as a symbol of the combination of all the best that is in our country and does not exist anywhere else in the world. The display of authentic Ukrainian traditions and authentic Ukrainian culture attracts and will attract more than one hundred tourists. Today, it is extremely important to develop ethnotourism as a part of the country's economy, attracting to this the owners of museums, estates, residents of villages and towns where there are destinations for ethnotourism, farm owners, small entrepreneurs in the field of tourism and trade. thanks to this type of tourism, the level of the economy and the overall economic situation will increase, which will make it possible to reach a new level of providing services not only to Ukrainians, but also to foreign tourists. Thanks to ethnotours, foreigners will be able to understand Ukrainians, feel our atmosphere, get to know history with their own eyes, wearing ancient clothes or participating in the reproduction of traditions. And thanks to ethnotourism, Ukrainians will be able to love Ukraine even more and will begin to appreciate it like nothing else.

Key words: tourism, ethnotourism, ethnic groups, cultural values, sights, destinations, ethnotourists, ethnotours, diaspora, traditions, everyday life.

УДК 338.48

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct71-49>

Фалько Є.А.

к.е.н., доцент кафедри туристичного бізнесу та гостинності, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Копитько О.О.

студентка, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Falko Yelina

Oles Honchar Dnipro National University

Kopytko Olha

Oles Honchar Dnipro National University

Постановка проблеми. Розвиток етнотуризму принесе нові можливості для покращення економічного стану, покращення ситуації в різних місцевостях, створенні нових робочих місць та більших варіантів дозвілля туристів в межах України. Залежність розвитку етнотуризму напряму залежить від стану політичної ситуації, стану культурних та історичних пам'яток та місць, пов'язаних з туризмом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відповідно до міжнародного стандарту етнічний туризм трактується як один з напрямів розвитку культурно-історичного туризму, який припускає знайомство з побутом, культурою, архітектурою, святами тощо. Дослідженню в сфері етнотуризму присвячені роботи таких вчених Дутчак С.,

Дутчак М., Устименко Л., Божко В., Петранівський Л. Д., Мелько Л. Ф., Рожнова В., Терес Н., Бочан І. О., Гаврилук А. Незважаючи на ґрунтовність й чисельність проведених досліджень, практичному впровадженню етнотуризму в Україні поки що не приділялось достатньої уваги науковців.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз стану та перспектив розвитку етнотуризму в Україні, що вимагає виокремлення особливостей даного виду туризму на ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливою рисою сучасного світового туризму є активне просування етнокультурних туристичних продуктів. Особлива роль етнокультурного туризму полягає в подоланні негативної тенденції домінування виїзного туризму над внутрішнім.

За роки незалежності змінилися основні принципи у пам'яткоохоронній справі: основою її діяльності стали принципи національного відродження та української державності.

Пам'яткоохоронці виявили та поставили на облік нові пам'ятки козацької доби, пам'ятники українського національно-визвольного руху, Великого голоду та свідчення політичних репресій. Станом на 1 січня 2021 року загальна кількість культурних цінностей, які перебувають на державному обліку, становила 130 007 (рис. 1).

Унікальність національного культурного потенціалу України полягає в тому, що об'єктами туристичного інтересу є не лише історико-культурні об'єкти, а й міста та інші населені пункти. До переліку історичних населених пунктів України внесено 401 населений пункт, крім того, в країні налічується 1399 історичних міст і понад 8 тисяч сіл з цінною історико-культурною спадщиною, серед яких близько 70 тисяч історичних пам'яток.

Оновлення реєстру пам'яток, декомунізація та ідеологізація пам'яткоохоронної сфери сприяють розширенню історико-культурної бази туризму, створюючи можливості для залучення цих об'єктів до туристичного обігу. Станом на 01.01.2021 туристичною діяльністю займалися 64 туристичні підприємства та 87 фізичних осіб-екскурсоводів, всього 151 суб'єкт туристичної діяльності, що становило 4,3% від загальної кількості [2].

Нагальним є підвищення рівня підготовки екскурсоводів, атестація персоналу, урізноманітнення

та оновлення тематики з урахуванням індивідуальних потреб туристів. Як і інших видів туризму, розвиток етнокультурного туризму залежить від реалізації державної політики щодо розвитку інфраструктури, внутрішніх авіаційних перевезень та вдосконалення сфери послуг в Україні. Сприятли мобільності в країні, особливо розширення залізничного та авіаційного сполучення між обласними центрами, а також кардинально вирішити проблему поганого стану доріг вкрай необхідно. Про великий потенціал внутрішнього туризму свідчить кількість поїздок громадян України з різними цілями.

Наприклад, у першому півріччі 2021 року поїздки населення становили близько 65 мільйонів. За даними операторів мобільного зв'язку, найбільшою популярністю серед туристів користувалися Київська, Львівська, Полтавська, Житомирська та Черкаська області (рис. 2).

Структура туристичних потоків України та їх динаміка за 2020–2021 роки має наступний вигляд (табл. 1). Було також прораховане відносне відхилення в різниці кількості туристів за 2020–2021 роки.

Україну за 2021 рік відвідали 4 271 991 іноземних туристів. Це на 26,3% більше, ніж у 2020 році. Найбільша кількість туристів прибула з Молдови (1, 054 мільйона); Росія (519 тисяч); Польща (311 тисяч); Білорусь (273 тисяч); Румунія (264 тисячі); Туреччина (247 тисяч); Угорщина (227 тисяч); Німеччина (154 тисячі); Ізраїль (133 тисячі); США (103 тисячі).

Рис. 1. Пам'ятки культурної спадщини станом на 01.01.2021 року

Джерело: [2]

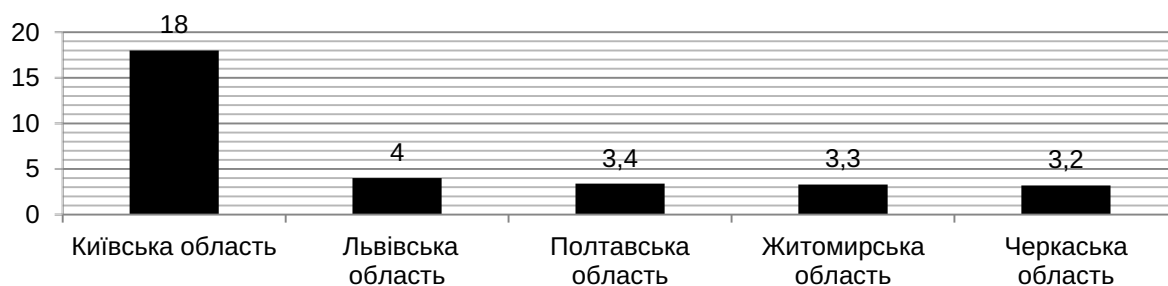

Рис. 2. Кількість туристів по областях (млн.)

Джерело: [3]

Таблиця 1

Структура туристичних потоків України за 2020–2021 роки

№ з/п	Показник	Рік		Відносне відхилення (±), %
		2020	2021	2020/2021
1.	Кількість туристів, які обслуговувалися, в тому числі (млн.):	8,3	9,9	+19
1.1.	іноземні туристи (млн.)	3,4	4,2	+26,3
1.2.	туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон (млн.)	4,9	5,7	+15
2.	Кількість екскурсантів, осіб (тис)	13236	12747	-5,4%

Джерело: створено авторами на основі [3]

Також у ДАРТ виокремили список країн, туристи з яких активно проявляють зацікавленість до України. До нього ввійшла Саудівська Аравія, Італія, Велика Британія, Грузія, Індія, Франція, Чехія, Словаччина, Вірменія і Нідерланди. За прогнозами Державного агентства з розвитку туризму, кількість туристів із цих країн тільки зростатиме.

Найпопулярнішим туристичним напрямком для українців у 2021 році стала Туреччина. На другому місці – Польща, а на третьому – Грузія.

Туреччина, Польща та Грузія входили до трійки найпопулярніших напрямків незалежно від сезону. Польща стабільно була на другому місці впродовж року, поступившись Грузії лише в сезон літніх відпусток.

70% іноземців, що відвідали Україну – європейці (на 10% менше від минулорічного показника), 24% – представники країн Азійського регіону (на 8% більше ніж в 2020 році), 2,8% приїхали з Північної Америки та лише 1,7% – громадяни Африканського континенте [3].

Однією з головних умов розвитку туризму має стати формування активної, виваженої та наукової регіональної політики розвитку туризму з урахуванням галузевих та регіональних особливостей цієї галузі економіки. Результати проведених досліджень доводять, що одним із найважливіших інструментів реалізації туристичної політики в регіоні є, зокрема, відповідні регіональні плани (регіональні, місцеві та ін.).

Варто зазначити, що більшість об'єктів етнокультурної спадщини мають статус пам'яток, а культурна спадщина, створена етносами, є потужним

потенціалом для розвитку етнічного туризму. До них належать культурні об'єкти, колишні колонії та культурні ландшафти, перетворені їхніми відповідними етнічними групами.

Окремі пам'ятки національного значення офіційно оформлені. Серед пам'яток національного значення найбільше цивільних споруд, об'єктів сакральної (культової) архітектури, пам'яток монументального мистецтва та археології, які відвідали українські туристи у 2021 році (рис. 3).

Як видно з рис. 3, найбільша кількість етнотурів в Україні припадає на Львівську область через велику кількість етнічних пам'яток та величну історію. Дніпропетровська у даному випадку найбільше приваблює Петриківкою, Запорізька – островом Хортиця, а Івано-Франківська великою кількістю поселень часів гуцулів та лемків. Можливо, етнотуризм не такий популярний, як рекреаційний, спортивний чи культурний, але не менш цікавий ніж зелений, екотуризм, агротуризм, історичний та інші види.

Хочеться також відмітити, що не так багато туроператорів в Україні пропонують етнотури – більшість спеціалізується на банальному просто відпочинку. Але хочеться виділити три туристичні підприємства, які пропонують велику кількість цікавих та різноманітних турів не тільки на Закарпатті, а навіть на Дніпропетровщині та Харківщині (табл. 2).

З огляду на багаті етнічні культурні ресурси в Україні та великий потенціал для розвитку етнічного туризму, її лідерами можна вважати згадані вище Івано-Франківську, Львівську, Закарпатську, Полтавську та Рівненську області. За наявності

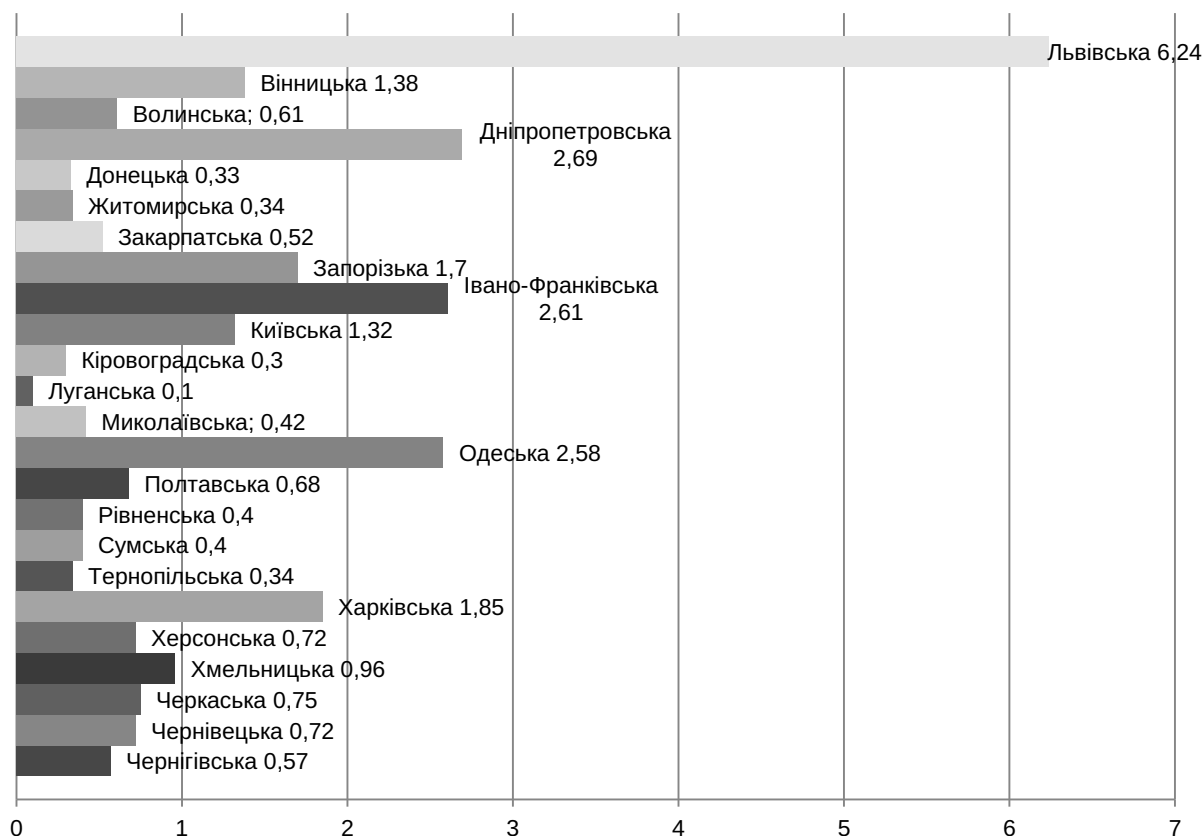

Рис. 3. Кількість етнотуристів, обслуговуваних туроператорами у 2021 році (% від загальної кількості турів регіоном)

Джерело: [3]

Таблиця 2

Туристичні підприємства, зайняті в організації екотурів

№	Назва	Адреса	Пропозиції
1	Турагенція «Flixess»	вулиця Весняна, 4, Львів, Львівська область, 79000	Великий вибір етнотурів на Закарпатті Ціни від 500 гривень (одноденні) до 6900 (4 дні) Можливість відвідування дитячого табору «Буковельські канікули» (6799 на 7 днів) Та проведення Нового року (різних свят) на колоритній Гулульціні (4900 за 5 днів)
2	Туроператор «Етнотур»	вул. Антоновича, 47, Київ, оф. 23 (3 поверх),	Тури Україною та Європою від 3700 гривень (5 днів) до 6150 (10 днів) Зараз більш орієнтовані на Закарпатті, тури по Буковелю, Драгобату, Ясині з пізнанням культури та традицій Тур «Вечори на хуторі близь Диканьки»
3	Туроператор «Відвідай»	вулиця Замарстинівська, 34, Львів, Львівська область, 79019	Пропонують різноманітні тури Україною та світом Пропозиції від 500 гривень (1 день) до 2000 гривень (3 дні) Тур Закарпатські пригоди (1095 гривень за 2 дні); тур «Закарпатські насолоди» (1095 гривень за 2 дні); тур «Слідами Кобзаря» (1725 гривень за 2 дні); відвідування замків, поселень гуцулів, з елементами гастротурів

Джерело: створено авторами на основі [4; 5; 6]

етноресурсів етнотури створюють і пропонують турфірми «Етнотур», «Фліксес», «Візит», «Амікотур», «Унікальна Україна», «КВІМ Тревел», «ІнЛьвів».

Крім того, як основну туристичну агенцію можна виділити відому туристичну агенцію «Етнотур», назва якої говорить сама за себе. Основний

напрямок – Україна. Компанія детально розробила кожен туристичний маршрут по Україні. Вони відкривають цікаві факти про українську історію та культуру, мандрують актуальними для них місцями, готують маршрути та доповнюють їх якісним сервісом. В Україні багато історичних і маловідомих місць, які варто відвідати.

Ще одним відомим туристичним бізнесом, що спеціалізується на етнічному туризмі, є «Унікальна Україна» – перше українське туристичне агентство, що спеціалізується на організації турів та екскурсій по Україні. У пріоритеті шкільні та фірмові поїздки, етнобізнес, екскурсії та екстремальні подорожі, поїздки вихідного дня. Оператор обслуговує 600 індивідуальних та групових туристів на місяць у понад 30 напрямках. Основні маршрути: Карпати, Київська область, Азовське море.

Унікальні маршрути, неходжені стежки та незабудовані землі: Поліський заповідник, Бирючий острів, Соколині гори. Новинкою осені 2021 року став дебют Карпатського трамвая у трьох варіантах: Фортеця Тустань, Львівський Манявський Скит. Приємною подорожжю є «Синевир та Колочавські озера», які зачаровують найвищим гірським озером України Шипіт, великим водоспадом у Карпатах, та Колочавою, найбільшим селом Закарпаття. Любителів фольклору та етносу порадує етнотур «Тіні забутих предків», де можна побачити село Криворівня з його незвичайною архітектурою, що нагадує Афіни, відвідати музей Параджанова та музей Романа Кумлика. Цікаво, що під час зйомок свого знаменитого фільму сам режисер жив у котеджі, де зараз розташований музей Параджанова. Музей Романа Кумлика має велику колекцію гуцульських предметів побуту та музичних інструментів, які неодмінно вас зацікавлять. Під час екскурсії по музею власник сам грав на всіх інструментах.

Туристична агенція «InLviv» розробила етно-відпочинковий проект, який має на меті надати можливість: відчутти природне середовище гір, зануритися в життя, зануритися в побут стародавнього гуцульського народу, змінити своє буденне життя на кілька днів, втекти від міської суєти. Проект реалізується в селі Вижній Березів Косівського району Івано-Франківської області, що за 30 кілометрів від міста Коломия. Для відвідувачів є два суміжних будинки. Один із них – старий будинок, у якому, власне, і відбувався проєкт. Тут усі готують традиційну гуцульську їжу, печуть хліб і караге в печі, збивають масло, виготовляють моцарелу та сир, плетуть та прядуть килими, готують із соровиці (ріпаку солоного) та солі. У довколишніх стайнях кукурудзу лушили й мололи на жорнах на борошно. Так званий «новий будинок» пропонує всі зручності сучасного проживання. Тури тривають 3–5 днів. У програмі: прогулянки по полях (де влітку пасуться корови), сходження на гору Ратундоль, збирання грибів та ягід, походи до джерел з будяками, відвідування місцевих церков, полювання, катання на конях чи вапняку, різьблення та стрільба по глині, проходження тунелів гуцульськими музиками, за бажанням – танці, зимові катання на санках. Програма залежить від погоди, релігійних

свят. Залежно від пори року можуть бути доступні додаткові послуги.

В Україні поширені етнографічні музеї, які збирають, зберігають, вивчають та експонують етнографічні колекції, що дозволяють сучасній людині зрозуміти процеси національного походження, побуту та культури різних етнічних спільнот та історичних періодів. Більшість сучасних етнографічних музеїв країни представляють відвідувачам спеціальні виставки, присвячені традиційній культурі українського народу (ужитково-побутові й мистецькі предмети XVIII – початку XX ст.) та її локальних варіантів, зібраних з усіх етнографічних земель України (Лемківщина, Бойківщина, Гуцульщина, Буковина, низинне Закарпаття, Західне і Східне Поділля, Волинь і Центральнo-Східне Полісся, Середня Наддніпрянина, Слобожанщина, Донеччина, Надчорномор'я). Серед них: Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й.Кобринського і Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини на Івано-Франківщині, Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАНУ у Львові, Печенізький краєзнавчий музей та Етнографічний музей "Українська слобода" у Харківській області, Музей культури та побуту Уманщини, Національний музей народної архітектури та побуту України у селі Пирогово, Національний історико-етнографічний заповідник "Переяслав" та ін.

За роки незалежності України виникло багато приватних музеїв, серед яких важливе місце займають історико-культурні та етнографічні музеї. Зокрема, приватний Музей Довбуша в селі Космачі, Харківський приватний музей міської садиби, Регіональний музей етнографії сіл пониззя ріки Теребля, Музей української домашньої ікони в місті Радомишль, Музей гуцульського побуту, етнографії та музичних інструментів Романа Кумлика (сmt. Верховина) та інші.

Потенціал етнотуризму досить різноманітний та представлений більш детально у табл. 3.

Основні центри розвитку етнічного туризму прив'язані до ареалів проживання етнічних груп, які зберігають свою етнічну ідентичність. Пріоритетне значення цей вид туризму має для країн з великою діаспорою у різних країнах світу, а також для країн, на території яких компактно проживають чітко виражені етнічні групи. В Україні це, в першу чергу, Карпатський регіон (регіони проживання бойків, лемків, гуцулів), Крим та Північне Причорномор'я (велике розмаїття національних культур). З точки зору ностальгійного туризму, значні перспективи мають прикордонні території, що межують з Польщею, Угорщиною, Румунією, а також місця, де збереглися військові поховання з часів I та II-ої світових воєн.

Тут варто також звернути увагу на розвиток сільського туризму, що поєднує в собі агро та

Основні джерела традиційної культури і побуту народів України

№	Основні джерела традиційної культури і побуту народів України	Регіони поширення
Традиційна культура українців		
1	Гуцульські ремесла та народна творчість	Яремче, Коломия, Косів, Рахів
2	Українські писанки	Космач
3	Художнє ткацтво	Кролевець
4	Лозоплетіння	Боромля
5	Художній розпис	Петриківка
6	Вишивка	Дегтяри, Решитилівка
7	Гончарство	Опешня
8	Всеукраїнський ярмарок народних ремесел	Сорочинці
Традиційна культура національних меншин		
1	Виробництво крафтової кисломолочної продукції, вівчарство (болгари і гагаузи)	Одеська область
2	Особлива одесько-єврейська кухня, Одеський гумористичний фестиваль	Одеська, Київська і Житомирська області
3	Виноградство, виготовлення вина	Буковина, Одеська область
4	Виробництво крафтового вина, вівчарство	Буковина, Закарпаття
5	Різдвяні ярмарки	Закарпаття
6	Різдвяні традиції і ярмарки	Львівська, Вінницька, Житомирська області
7	Фестиваль грецької музики і танців «Мега Йорт», Дні грецької культури в Україні, грецька кухня (приазовські греки)	Приазовські регіони Донецької області

Джерело: створено авторами на основі [7]

етнотуризм. В Україні існують всі передумови розвитку відпочинку на селі, який можна розглядати як специфічну форму підсобної господарської діяльності у сільському середовищі з використанням природного та культурного потенціалу регіону, або як форму малого підприємництва, що дає можливість певною мірою вирішити проблему зайнятості сільського населення, покращити добробут, повніше використовувати природний та історико-культурний потенціал сільської місцевості.

Тому передумову успішного розвитку відпочинку в сільських етнографічних районах слід розглядати як формування ідеології відродження та розвитку всього спектру традиційної культури, починаючи від форм господарських занять до надбання духовної сфери, що діятимуть як сприятливі фактори для індивідуального відпочинку в етнографічних районах України.

Відпочинок у селі може бути цікавим, якщо поєднати його з екскурсіями, які відкривають джерела народної культури та мистецтва, літератури та української духовності. Це знайомство з численними осередками народних ремесел, ткацтва, вишивки, гончарства, розпису, різьби по дереву, лозоплетіння.

Спираючись на досвід розвитку зарубіжного етнічного туризму, в Україні необхідно провести глибокі дослідження та науково обґрунтувати стан і перспективи розвитку цього виду туризму та на

цій основі визначити територію його розвитку, внесення відповідних пропозицій до органів місцевого самоврядування та громадян, зацікавлених у такій діяльності.

З огляду на вищезазначене, етнічний туризм буде популярним у майбутньому через свою унікальність та автентичність. Це підкреслюється тим фактом, що швидкість зменшення етнічного різноманіття відповідає швидкості втрати біорізноманіття. Небагато корінних народів є носіями унікальних культур і господарських систем, тому перспективним є поєднання розвитку етнотуризму з екотуризмом у їхніх традиційних поселеннях. Для цього Україна має потужну ресурсну базу.

Для успішного функціонування етнотуризму необхідно розвивати пропозицію українського туристичного ринку, упорядковувати всі місця, з якими контактуватимуть туристи, покращувати рівень житла, доріг та послуг, робити все можливе для поширення українського етнотуризму на внутрішньому та світовому ринках.

Український етнічний туризм має великий потенціал для розвитку, головним чином завдяки унікальним традиціям, неповторній національній кухні, українській гостинності та багатим ресурсам етнічного туризму. Етнічний туризм має бути одним із пріоритетних напрямків загальнодержавної цільової програми економічного розвитку України. Цей вид туризму допоможе не лише

соціально та економічно, але й виховає любов до нашої країни у кожного, хто її відвідує.

Висновки з проведеного дослідження.

В Україні розвиток етнотуризму відбувається на досить стійкому рівні, бо наша країна містить багато етнічних груп, величезну історію та цікаву культуру. Найбільш популярна Україна (як і країни, які теж стикнулись з таким) через депортацію минулих століть. І саме нащадки наших українців повертаються, щоб пізнати історію та минуле. На території України знаходиться достатньо різноманітних цікавих дестинацій, які можуть залучити туристів не тільки з України, але й з інших країн світу.

Розвиток етнотуризму дозволить покращити економічне та соціальне становище країни, підняти рівень туристичної привабливості країни на світовому туристичному ринку, так як саме цей вид туризму, на відміну від багатьох країн світу, в Україні має ряд важливих об'єктів та умов. Пізнання української культури буде цікаво не лише для іноземців, а й для українців, які хочуть більше знати про своїх пращурів, та завдяки таким подорожам будуть любити свою Батьківщину ще з більшою силою.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про туризм. Закон України від 15.09.95. № 324/95–ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 31.
2. Мелько Л. Ф. Етнографічний туризм як складова культурно-пізнавального туризму. *Туризм у контексті сучасного виміру: Збірник наукових праць*. 2013. Вип. 1. С. 61–65.
3. ДАРТ оприлюднює масштабні туристичні дослідження 14.02.2022 URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/dart-oprilyudnyuie-masshtabni-turistichni-doslidzhennya> (дата звернення: 04.01.2023).
4. Офіційний сайт туристичного оператора FlixBus. URL: <https://flixbus.com> (дата звернення: 04.01.2023).
5. Офіційний сайт туристичного оператора «Етнотур». URL: <https://etnotur.ua/> (дата звернення: 04.01.2023).
6. Офіційний сайт туристичного оператора «Відвідай». URL: <https://vidviday.ua/> (дата звернення: 04.01.2023).
7. Гаврилюк А. Сучасний розвиток українського етнотуризму: зміна парадигми. *Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія*. 2013. Вип. 665–666. С. 56–61.

REFERENCES:

1. Pro turyzm. Zakon Ukrainy vid 15.09.95. № 324/95–VR [About tourism. Law of Ukraine dated September 15, 1995. No. 324/95–BP]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1995. № 31.
2. Melko L. F. (2013) Etnohrafichnyi turyzm yak skladova kulturno-piznavalnoho turyzmu [Ethnographic tourism as a component of cultural and educational tourism]. *Turyzm u konteksti suchasnoho vymiru: Zbirnyk naukovykh prats*, vol. 1, pp. 61–65.
3. DART oprilyudniuie masshtabni turystychni doslidzhennia 14.02.2022 [DART publishes large-scale tourism research 02/14/2022]. Available at: <https://www.tourism.gov.ua/blog/dart-oprilyudnyuie-masshtabni-turistichni-doslidzhennya> (access date: 01/04/2023).
4. Ofitsiyni sait turystychnoho operatoru FlixBus [The official website of the travel operator FlixBus]. Available at: <https://flixbus.com/> (access date: 04.01.2023).
5. Ofitsiyni sait turystychnoho operatoru «Etnotur» [Official website of the tourist operator "Etnotur"]. Available at: <https://etnotur.ua/> (date of application: 04.01.2023).
6. Ofitsiyni sait turystychnoho operatoru «Vidvidai» [Official website of the tourist operator "Visit"]. Available at: <https://vidviday.ua/> (date of application: 04.01.2023).
7. Havryliuk A. (2013) Suchasnyi rozvytok ukrainskoho etnoturyzmu: zmina paradyhmy [Modern development of Ukrainian ethnotourism: paradigm shift]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Filosofiia*, vol. 665–666, pp. 56–61.